

رابطه‌ی بین ویژگی‌های شخصیت با نیازهای روان‌شناختی اساسی در دانشجویان دختر

لیلا فریدونی^۱

کارشناسی ارشد روانشناسی تربیتی

فاطمه نادی نجف‌آبادی

کارشناسی ارشد روان‌شناسی تربیتی دانشگاه شهید چمران اهواز

دکتر سودابه بساک‌نژاد

استادیار روان‌شناسی بالینی دانشگاه شهید چمران اهواز

چکیده

هدف از پژوهش حاضر تعیین رابطه‌ی بین ویژگی‌های شخصیت با نیازهای روان‌شناختی اساسی در دانشجویان دختر دانشگاه شهید چمران است. جامعه آماری این پژوهش شامل همه دانشجویان دختر دانشگاه شهید چمران بود که در سال تحصیلی ۱۳۹۲ - ۱۳۹۳ مشغول به تحصیل بودند. مشارکت‌کنندگان پژوهش شامل ۱۸۰ دانشجوی دختر بود که به صورت تصادفی چند مرحله‌ای انتخاب شدند. ابزار جمع‌آوری داده‌ها در این پژوهش پرسش‌نامه شخصیتی فرم کوتاه (NEO-FFI) و مقیاس نیازهای روان‌شناختی اساسی (لاگاردیا، ریان، کاجمن و دسی، ۲۰۰۰) بود. برای تحلیل داده‌ها از همبستگی پیرسون و تحلیل رگرسیون گام‌به‌گام استفاده شد. نتایج نشان داد که ویژگی‌های شخصیت، نقش مهمی در پیش‌بینی نیازهای روان‌شناختی اساسی (خودمختاری، شایستگی و ارتباط) ایفا می‌کنند. هم‌چنین نتایج نشان داد که بین روان‌رنجورخویی و نیازهای روان‌شناختی رابطه منفی معنی‌دار و بین برون‌گرایی، وظیفه‌شناسی، باز بودن به تجربه و توافق‌پذیری و نیازهای روان‌شناختی رابطه مثبت معنی‌دار وجود دارد.

واژه‌های کلیدی: ویژگی شخصیت، نیاز روان‌شناختی، خودمختاری، شایستگی، ارتباط.

^۱ نویسنده مسئول

آدرس پست الکترونیکی: leilafereidooni@gmail.com

وصول: ۱۳۹۳/۴/۱۴ - پذیرش: ۱۳۹۳/۷/۱۷

مقدمه

دورهٔ دانشجویی برای دانشجویان، دوره‌ای مهیج و پرچالش است و به دلیل رویارویی با عوامل استرس‌زای زیاد و لزوم سازگاری مناسب باید به عوامل مرتبط با بهزیستی آنها توجه شود. یکی از این عوامل بر اساس نظریهٔ خودتعیینگری^۱ نیازهای روان‌شناختی اساسی^۲ است. عناصر اصلی نظریهٔ خودتعیینگری انواع انگیزش درونی و بیرونی و مجموعه‌ای از نیازهای روان‌شناختی است که زیربنای این نوع انگیزش‌ها هستند؛ هم‌چنین محیط‌ها و ویژگی‌های شخصیتی خاصی که بر نیازها و انواع انگیزش تأثیر می‌گذارند (گانیه و دسی^۳، ۲۰۰۵). اساس این نظریه را نیازهای روان‌شناختی تشکیل می‌دهند که به عنوان انگیزش برای کمک به درگیری فعال با محیط، پرورش مهارت‌ها و رشد سالم به وجود آمده و خود را نشان می‌دهند. این نیازها به طور فطری در تمامی انسان‌ها وجود دارند و عبارتند از: نیاز به خودمختاری^۴، شایستگی^۵ و ارتباط^۶ (دسی و ریان^۷، ۱۹۸۵؛ ریان و دسی، ۲۰۰۰).

نیاز به خودمختاری، نیاز برای خودپیروی و داشتن احساس انتخاب در شروع، نگهداری و تنظیم فعالیت‌ها است. خودمختاری هنگامی اتفاق می‌افتد که افراد احساس کنند علت رفتارشان هستند؛ یعنی آن‌ها احساس ارادهٔ مطمئن در انتخاب‌هایشان دارند و قادر به عملکرد مطلوب هستند (فیلاک و شلدون^۸، ۲۰۰۳). شایستگی نیاز به تلاش و موفقیت با تغییر در وظایف و کسب نتایج مهم به‌رغم وجود چالش‌هاست. این نیاز به میل تأثیرگذاری بر محیط، زمانی که افراد سعی می‌کنند از عهدهٔ شرایط محیط برآیند، اشاره دارد (بارد^۹، دسی و ریان، ۲۰۰۴). ارتباط نیاز به برقراری پیوندها و دلبستگی‌های عاطفی با دیگران است و این نیاز بیانگر میل به مرتبط‌بودن عاطفی و درگیربودن در روابط صمیمانه است. ارتباط

¹. self-determination theory

². Basic psychological needs

³. Gagne & Deci

⁴. autonomy

⁵. competence

⁶. related

⁷. Ryan

⁸. Filak & Sheldon

⁹. Baard

ساختار انگیزشی مهمی است؛ زیرا زمانی که روابط میان فردی افراد از ارتباط حمایت می‌کند، بهتر انجام وظیفه نموده، در برابر استرس انعطاف‌پذیرتر می‌شوند و مشکلات روان‌شناختی کمتری را گزارش می‌دهند (ریو، ۲۰۰۵، ترجمه سیدمحمدی، ۱۳۹۰). در صورتی که نیازهای روان‌شناختی اساسی برآورده شوند، احساس اعتماد به نفس و خودارزشمندی در افراد شکل می‌گیرد؛ اما در صورت ممانعت و برآورده‌نشدن این نیازها، فرد در کی شکننده، منفی، بیگانه و انتقادآمیز از خود خواهد داشت (چن و جانگ^۱، ۲۰۱۰). می‌توان نیاز را به عنوان یک سازه انگیزشی تشکیل‌دهنده اساس صفات شخصیتی تلقی کرد. شخصیت با تمایلات انگیزشی که نیروی محرک رفتار خوانده می‌شود، ارتباطی نزدیک دارد (بحرانی و لطیفیان، ۱۳۸۸). مدی^۲ (۱۹۹۶)، به نقل از بحرانی و لطیفیان، (۱۳۸۸) بر این باور است که شخصیت به معنای «مجموعه پایداری از تمایلات و ویژگی‌هایی است که می‌تواند شباهت‌ها و تفاوت‌های روان‌شناختی افراد را تعیین کند. پژوهش سیمک و کودمیر^۳ (۲۰۱۳) نشان داد که نیازهای روان‌شناختی اساسی با واسطه انعطاف با رضایت از زندگی و افسردگی ارتباط داشت. هم‌چنین نیازها به طور جزئی واسطه بین افسردگی و ثبات، اما به طور کامل واسطه بین ثبات و رضایت از زندگی بوده است. استروبل، تامیچن و اسپورل^۴ (۲۰۱۱) پژوهشی با عنوان نقش میانجی خودکارآمدی بین عوامل بهزیستی ذهنی و عوامل شخصیتی انجام دادند. تحلیل نتایج نشان داد روان‌رنجورخویی، گشوده بودن، برون‌گرایی و وظیفه‌شناسی با واسطه خودکارآمدی با رضایت از زندگی ارتباط داشت. هم‌چنین خودکارآمدی بین گشوده بودن و وظیفه‌شناسی میانجی بود. لیائو، چانگ و جشی^۵ (۲۰۰۸) نشان دادند افراد دارای ویژگی توافق‌پذیری علاوه بر عملکرد و کارایی مناسب در فعالیت‌ها و کارهای گروهی، از تفکر منطقی و تمرکز بالا به هنگام کار کردن برخوردارند. جادگ، جکسون، شاه، اسکات و ریچ^۶ (۲۰۰۷) نشان داد که روان‌رنجورخویی،

¹. Chen & jang

². Maddi

³. Sismek & Koydemir

⁴. Strobel, Tumasjan & Sporrle

⁵. Liao, Chuang & Joshi

⁶. Judge, Jackson, Shaw, Scott & Rich

گشوده‌بودن، برون‌گرایی و وظیفه‌شناسی با واسطه خودکارآمدی با رضایت از زندگی ارتباط داشت. هم‌چنین خودکارآمدی با روان‌رنجورخویی رابطه منفی، با برون‌گرایی، گشوده‌بودن و وظیفه‌شناسی رابطه مثبت دارد. بررسی طولی نشان داد افرادی که در کودکی از نظر توافق‌پذیری نمرات بالاتر داشتند، در مقایسه با افرادی که از این نظر پایین بودند در ۲۵ سال بعد الکلیسم و افسردگی کمتر و ثبات شغلی بیشتری را نشان دادند (لارسن، پالکینن و آدامز، ۲۰۰۲). آندرسون، جان، کلتنر و کرینگ^۲ (۲۰۰۱) نشان دادند دانشجویانی که در برون‌گرایی نمره بالایی کسب کردند از افرادی که نمرات پایین گرفتند در بین همسالان خود جایگاه بالاتر و اهمیت بالاتری داشتند. کانر و آبراهام^۳ (۲۰۰۱) نشان دادند دانشجویانی که از لحاظ وظیفه‌شناسی بالا بودند، از نظر برنامه‌ریزی برای هدف‌های آینده منظم‌تر، منضبط‌تر و پیشرفت‌گراتر هستند.

با توجه به مطالبی که بیان شد و اهمیت ویژگی‌های شخصیتی بر نیازهای روان‌شناختی دانشجویان، تا کنون پژوهشی رابطه ویژگی‌های شخصیتی با نیازهای روان‌شناختی را بررسی نکرده است. پژوهش حاضر اولین کوشش در این راستا است و با گردآوری داده‌هایی در زمینه ویژگی‌های شخصیتی و نیازهای روان‌شناختی دانشجویان به دنبال پاسخی برای چگونگی ارتباط بین ویژگی‌های شخصیتی با نیازهای روان‌شناختی و افزودن بر غنای ادبیات پژوهشی در این زمینه است. بر این اساس سؤال پژوهش چنین است: آیا ویژگی‌های شخصیتی (روان‌رنجورخویی، برون‌گرایی، گشوده‌بودن، توافق‌پذیری و وظیفه‌شناسی) قادر به پیش‌بینی نیازهای روان‌شناختی اساسی (خودمختاری، شایستگی و ارتباط) خواهد بود؟ بدین ترتیب، فرضیه پژوهش بدین صورت بیان می‌شود: بین ویژگی‌های شخصیتی و نیازهای روان‌شناختی اساسی رابطه وجود دارد.

¹. Larsen, Palkkinen & Adams

². Anderson, John, Keltner & Krinning

³. Conner & Abraham

روش

این پژوهش توصیفی از نوع همبستگی است.

جامعه‌ی آماری، نمونه و روش نمونه‌گیری: جامعه‌ی آماری این پژوهش شامل همه‌ی دانشجویان دختر دانشگاه شهید چمران است که در سال تحصیلی ۱۳۹۲ - ۱۳۹۳ مشغول به تحصیل بودند. مشارکت‌کنندگان پژوهش ۱۸۰ دانشجو بودند که از جامعه‌ی پیش‌گفته با روش نمونه‌گیری تصادفی چندمرحله‌ای انتخاب شدند. به این صورت که ابتدا چهار دانشکده‌ی مهندسی، روان‌شناسی، کشاورزی و اقتصاد انتخاب و از هر دانشکده سه کلاس و از هر کلاس ۱۵ نفر به صورت تصادفی انتخاب شدند و پژوهشگر پس از معرفی خود و توجیه دانشجویان و کسب رضایت از ایشان، پرسشنامه‌ها را بین آن‌ها توزیع کرد.

ابزار:

نیازهای روان‌شناختی اساسی: برای اندازه‌گیری این متغیر از مقیاس نیازهای روان‌شناختی اساسی (لاگوردیا، ریان، کاجمن و دسی^۱، ۲۰۰۰) استفاده شد. این مقیاس از ۲۱ گویه تشکیل شده است که سه نیاز روان‌شناختی خودمختاری، شایستگی و ارتباط را می‌سنجد. گویه‌ها بر اساس مقیاس پنج‌درجه‌ای لیکرت از کاملاً نادرست «۱» تا کاملاً درست «۵» تنظیم شده‌اند. ضریب آلفای کرونباخ این مقیاس در پژوهش دسی، ریان، گاگن، لئون، یوسانو و کرناژوا^۲ (۲۰۰۱) با استفاده از آلفای کرونباخ ۰/۸۳ حاصل شد. در پژوهش قلاوندی، امانی ساری بگلو و بابایی سنگلجی (۱۳۹۱)، مقادیر آلفای کرونباخ برای خرده‌مقیاس‌های خودمختاری، شایستگی و ارتباط به ترتیب ۰/۷۱، ۰/۷۳ و ۰/۷۸ به دست آمد. در پژوهش حاضر آلفای کرونباخ خرده‌مقیاس‌های ذکر شده به ترتیب ۰/۸۰، ۰/۷۹ و ۰/۷۱ حاصل شد. هم‌چنین، در پژوهش حاضر جهت تعیین روایی این ابزار از روایی سازه استفاده شد که برای خرده‌مقیاس‌های ذکر شده به ترتیب ۰/۶۹، ۰/۷۷ و ۰/۸۰ به دست آمد.

پرسشنامه‌ی شخصیتی نئو فرم کوتاه (NEO-FFI): در این پژوهش، برای بررسی ویژگی‌های شخصیت دانشجویان از فرم کوتاه سیاهه‌ی نئو که دارای ۶۰ سؤال است و برای

¹. La Guardia & Couchman

². Leone, Usunov & Kornazheva

اولین بار توسط کیامهر (۱۳۸۱) به زبان فارسی ترجمه شده، استفاده شده است. این مقیاس، پنج ویژگی شخصیت را می‌سنجد که عبارتند از روان رنجورخویی (N)، برون‌گرایی (E)، گشوده بودن (O)، توافق‌پذیری (A) و وظیفه‌شناسی (C). هر کدام از این ویژگی‌ها با ۱۲ سؤال سنجیده می‌شوند. شیوه پاسخ‌دهی به این صورت است که آزمودنی جواب را در یک طیف ۵ درجه‌ای لیکرت (از کاملاً مخالفم تا کاملاً موافقم) انتخاب می‌کند. نمره‌گذاری این آزمون به صورت ۱، ۲، ۳، ۴ و ۵ و بالعکس است. برای تعیین پایایی پرسشنامه شخصیت نئو (NEO) فرم کوتاه، مک کری و همکاران (۲۰۰۵) در پژوهشی که بر ۲۰۸ نفر از دانشجویان انجام دادند، ضرایب پایایی خرده‌مقیاس‌های آن را 0.75 (E)، 0.80 (O)، 0.79 (A)، 0.79 (C) ذکر کردند. در پژوهش حاضر برای بررسی پایایی خرده‌مقیاس پرسشنامه پنج‌عامل شخصیت از روش آلفای کرونباخ استفاده شد که برای خرده‌مقیاس‌های ذکر شده به ترتیب 0.70 ، 0.69 ، 0.91 ، 0.75 و 0.68 به دست آمد. روایی محتوایی این پرسشنامه را مک کری و همکاران (۲۰۰۵) بررسی نموده و در پژوهشی که برای تجدید نظر در پرسشنامه (NEO-FFI) بر ۱۴۹۲ نفر انجام دادند، ضریب همبستگی این آزمون را با سیاهه نئو ۲۴۰ سؤالی برای پنج ویژگی شخصیتی نئو به ترتیب 0.83 (E)، 0.91 (O)، 0.76 (A) و 0.86 (C) گزارش کردند. هم‌چنین، در پژوهش حاضر روایی این ابزار با استفاده از روایی سازه محاسبه شد که مقدار آن برای خرده‌مقیاس‌های ذکر شده به ترتیب 0.88 ، 0.91 ، 0.87 و 0.70 به دست آمد.

یافته‌ها

میانگین، انحراف معیار و ضرایب همبستگی مربوط به خرده‌مقیاس‌های ویژگی‌های شخصیت و خرده‌مقیاس‌های نیازهای روان‌شناختی اساسی در جدول شماره یک نشان داده شده است.

جدول ۱. میانگین، انحراف معیار و ضرایب همبستگی بین متغیرهای پژوهش

متغیرها	میانگین	انحراف استاندارد	ضرایب همبستگی															
			۱	۲	۳	۴	۵	۶	۷	۸								

								۶/۷۶	۳۰/۲۲	۱. روان‌رنجورخویی
							-	۵/۱۴	۴۰/۸۴	۲. برون‌گرایی
							-	۴/۷۲	۴۲/۰۶	۳. گشوده بودن
							۰/۳۷	-۰/۲۵	۳/۹۷	۴. توافق‌پذیری
							۰/۳۲	۰/۲۵	-۰/۱۵	۵. وظیفه‌شناسی
							-	۳/۶۲	۴۱/۷۷	۶. خودمختاری
							۰/۲۲	۰/۲۶	۰/۲۳	۷. شایستگی
							-	۳/۴۹	۲۲/۹۴	۸. ارتباط
							۰/۵۵	۰/۲۱	۰/۲۲	۰/۲۸
							۰/۴۱	۰/۶۳	۰/۲۴	۰/۱۸
							-	۵/۰۷	۲۷/۳۶	۰/۳۳
							-	۰/۱۲	-۰/۱۶	-۰/۱۷
							۰/۳۰	۰/۳۴	۰/۳۳	۰/۲۴

نتایج جدول یک، نشان‌دهنده وجود رابطه منفی معنی‌دار روان‌رنجورخویی و رابطه مثبت معنی‌دار برون‌گرایی، گشوده بودن، توافق‌پذیری و وظیفه‌شناسی با خودمختاری است. نتایج مندرج در جدول یک نشان می‌دهد که رابطه روان‌رنجورخویی، برون‌گرایی، گشوده بودن، توافق‌پذیری و وظیفه‌شناسی با خودمختاری به ترتیب $-۰/۱۷$ ، $۰/۳۴$ ، $۰/۲۳$ ، $۰/۲۶$ و $۰/۲۲$ است که در سطح $p < ۰/۰۰۱$ معنی‌دار می‌باشند.

همچنین نتایج جدول یک، نشان‌دهنده وجود رابطه منفی معنی‌دار روان‌رنجورخویی و رابطه مثبت معنی‌دار برون‌گرایی، گشوده بودن، توافق‌پذیری و وظیفه‌شناسی با ارتباط است. نتایج مندرج در جدول یک نشان می‌دهد که رابطه روان‌رنجورخویی، برون‌گرایی، گشوده بودن، توافق‌پذیری و وظیفه‌شناسی با ارتباط به ترتیب $-۰/۱۲$ ، $۰/۳۳$ ، $۰/۲۰$ ، $۰/۱۸$ و $۰/۲۴$ است که در سطح $p < ۰/۰۰۱$ معنی‌دار می‌باشند.

همچنین نتایج بیانگر وجود رابطه منفی معنی‌دار روان‌رنجورخویی و رابطه مثبت معنی‌دار برون‌گرایی، گشوده بودن، توافق‌پذیری و وظیفه‌شناسی با شایستگی است. نتایج مندرج در جدول ۱ نشان می‌دهد که رابطه روان‌رنجورخویی، برون‌گرایی، گشوده بودن، توافق‌پذیری و وظیفه‌شناسی با شایستگی به ترتیب $-۰/۱۶$ ، $۰/۳۰$ ، $۰/۲۸$ ، $۰/۲۲$ و $۰/۲۱$ است که در سطح $p < ۰/۰۰۱$ معنی‌دار می‌باشند.

جدول ۲. نتایج رگرسیون چندگانه ویژگی‌های شخصیتی با خودمختاری

ضرایب رگرسیون (B) و (β)		F P	RS	MR	شاخص آماری پیش‌بین
۲	۱				
	$\beta = 0.34$ $B = 0.25$ $t = 5.76$ $p = 0.000$	$33/18$ 0.000	0.11	0.34	۱. برون‌گرایی
$\beta = 0.18$ $B = 0.17$ $t = 3.00$ $p = 0.003$		$21/63$ 0.000	0.15	0.38	۲. توافق‌پذیری

نتایج جدول دو نشان می‌دهد که ضریب همبستگی چندگانه و مجذور آن برای ترکیب خطی برون‌گرایی و توافق‌پذیری با خودمختاری به ترتیب $(RS=0.11)$ و $(RS=0.15)$ است. این ضریب نشان می‌دهد که برون‌گرایی و توافق‌پذیری حدود ۱۵ درصد از واریانس متغیر ملاک یعنی خودمختاری را تبیین می‌کند. دیگر متغیرها از معادله حذف شدند.

جدول ۳. نتایج رگرسیون چندگانه ویژگی‌های شخصیتی با شایستگی

ضرایب رگرسیون (B) و (β)		F P	RS	MR	شاخص آماری پیش‌بین
۲	۱				
	$\beta = 0.30$ $B = 0.20$ $t = 5.00$ $p = 0.000$	$25/00$ 0.000	0.09	0.30	۱. برون‌گرایی
$\beta = 0.20$ $B = 0.14$ $t = 3.13$ $p = 0.002$		$17/86$ 0.000	0.12	0.35	۲. گشوده بودن

نتایج جدول ۳ نشان می‌دهد که ضریب همبستگی چندگانه و مجذور آن برای ترکیب خطی برون‌گرایی و گشوده بودن با شایستگی به ترتیب $(RS=0.09)$ و $(RS=0.12)$

می‌باشد. این ضریب نشان می‌دهد که برون‌گرایی و گشوده بودن حدود ۱۲ درصد از واریانس متغیر ملاک یعنی شایستگی را تبیین می‌کند. دیگر متغیرها از معادله حذف شدند.

جدول ۴. نتایج رگرسیون چندگانه ویژگی‌های شخصیتی با ارتباط

شاخص آماری پیش‌بین	MR	RS	F P	ضرایب رگرسیون (B) و B
برون‌گرایی	۰/۳۳	۰/۱۱	۳۱/۳۶ ۰/۰۰۰	$\beta=۰/۳۳$ $B=۰/۳۳$ $t=۵/۶۰$ $p=۰/۰۰۰$

نتایج جدول ۴ نشان می‌دهد که ضریب همستگی چندگانه و مجذور آن برای ترکیب خطی برون‌گرایی با ارتباط به ترتیب ($MR=۰/۳۳$) و ($RS=۰/۱۱$) می‌باشد. این ضریب نشان می‌دهد که برون‌گرایی حدود ۱۱ درصد از واریانس متغیر ملاک یعنی ارتباط را تبیین می‌کند. دیگر متغیرها از معادله حذف شدند.

بحث و نتیجه‌گیری

هدف پژوهش حاضر، بررسی رابطه‌ی بین ویژگی‌های شخصیتی با نیازهای روان‌شناختی اساسی دانشجویان است. نتایج پژوهش حاضر نشان‌دهنده‌ی رابطه‌ی منفی معنی‌دار بین روان‌رنجورخویی و نیازهای روان‌شناختی اساسی در دانشجویان است. این یافته با نتایج پژوهش‌های سیسمک و همکاران (۲۰۱۳)، استروبل و همکاران (۲۰۱۱) و جادگ و همکاران (۲۰۰۷) همخوان است. در تبیین می‌توان گفت هر چه قدر افراد نگران، ناایمن، عصبی و دارای رفتارهای اجتنابی باشند، احساس آزادی عمل، شایستگی و ارتباط کمتری خواهند کرد. دانشجویان زمانی که آمادگی بیشتری برای تجربه کردن عاطفه منفی و

احساس نارضایتی داشته باشند، دچار استرس و هیجان پذیری بیشتر و حالت های خلقی اضطراب، ترس و تحریک پذیری بیشتر می شوند، این احساسات مانع از ایجاد ارتباط با اطرافیان می شوند. دانشجویان زمانی که احساس کنند دیگر افراد با آن ها رابطه خوبی ندارند، در صورت بروز مسایل و مشکلات نمی توانند به کمک و حمایت آن ها امیدوار باشند و با احساس آزادی و خودمختاری کمتری یاد می گیرند. هم چنین، این افراد به دلیل تجربه عواطف منفی برای عملکرد خود ارزیابی درستی ندارند و این امر باعث کم شدن احساس شایستگی در آن ها می شود.

نتایج پژوهش نشان دهنده رابطه مثبت معنی دار بین برون گرایی و نیازهای روانشناختی اساسی در دانشجویان است. این یافته با نتایج پژوهش های سیسمک و همکاران (۲۰۱۳)، استروبل و همکاران (۲۰۱۱)، جادگ و همکاران (۲۰۰۷) و آندرسون و همکاران (۲۰۰۱) همخوان است. در تبیین می توان گفت افراد برون گرا، مستعد احساسات مثبت بوده و موقعیت ها را با خوشحالی و میل به سمت آن ها پیش بینی می کنند. افراد دارای ویژگی شخصیتی برون گرایی علاقه مند به کارهای گروهی، جمع گرایی، خوش بین، اظهارکننده، فعال و پرانرژی هستند. بسیاری از ویژگی های ذکر شده می توانند نقش مؤثر و مثبتی در جهت پیشرفت دانشجویان داشته باشد. فراگیرانی که به صورت گروهی به انجام کارهای خود می پردازند، می توانند از توانایی های یک دیگر بهره مند شده دارای احساس ارتباط بیشتر و از این طریق مشکلات و مسایل خود را حل کنند و باعث کسب احساس خودمختاری توسط آن ها شده، هم چنین توانایی اظهارکنندگی بالای این افراد نیز زمینه های موفقیت آن ها را در آزمون های شفاهی و فعالیت های کلاسی فراهم کرده و باعث احساس شایستگی این افراد می شود.

نتایج پژوهش نشان دهنده رابطه مثبت معنی دار، بین گشوده بودن و نیازهای روان شناختی اساسی در دانشجویان است. این یافته با نتایج پژوهش های سیسمک و همکاران (۲۰۱۳)، استروبل و همکاران (۲۰۱۱) و جادگ و همکاران (۲۰۰۷) همخوان است. در تبیین می توان گفت وقتی افراد هنگام تعامل های فردی روراست تر هستند، مسئولیت رفتارشان را بر

عاهده می‌گیرند، کم‌تر اطلاعات را تحریف می‌کنند و افرادی را که نیازهای فطری آن‌ها را تأمین می‌کنند، برای رابطه بر می‌گزینند. در نتیجه این افراد راحت‌تر به برقراری ارتباط پرداخته، و زمانی که بتوانند آموخته‌های خود را به بیرون از محیط دانشگاه ببرند احساس شایستگی و کفایت داشته و با آزادی عمل بیشتری علائق خود را پیگیری می‌کنند.

نتایج پژوهش نشان‌دهنده رابطه مثبت معنی‌دار بین وظیفه‌شناسی و نیازهای روان‌شناختی اساسی در دانشجویان است. این یافته با نتایج پژوهش‌های سیسمک و همکاران (۲۰۱۳)، استروبل و همکاران (۲۰۱۱)، جادگ و همکاران (۲۰۰۷) و کانر و همکاران (۲۰۰۱) همخوان است. می‌توان گفت وقتی افراد با دقت، قابل‌اعتماد، سخت‌کوش و منظم هستند، این ویژگی‌ها موجب می‌شود که با پشتکار و مسئولیت‌پذیری بیشتری به تحصیل ادامه داده در نتیجه به موفقیت و پیشرفت بیشتری می‌رسند و در نتیجه احساس آزادی عمل، شایستگی و ارتباط بیشتری خواهند کرد. هم‌چنین، نتایج این پژوهش نشان‌دهنده رابطه مثبت معنی‌دار بین توافق‌پذیری و نیازهای روان‌شناختی اساسی در دانشجویان است. این یافته با نتایج پژوهش‌های سیسمک و همکاران (۲۰۱۳)، استروبل و همکاران (۲۰۱۱) و لیائو و همکاران (۲۰۰۸)، جادگ و همکاران (۲۰۰۷) و لارسن و همکاران (۲۰۰۲) همخوان است. در تبیین یافته می‌توان گفت افراد دارای ویژگی توافق‌پذیری علاوه بر عملکرد و کارایی مناسب در فعالیت‌ها و کارهای گروهی، از تفکر منطقی و تمرکز بالا به هنگام کار کردن برخوردارند که باعث احساس خودمختاری، شایستگی و ارتباط در آن‌ها می‌شود. افرادی که از نظر توافق‌پذیری بالاتر هستند، دارای ثبات بیشتر و افسردگی کمتر هستند که با فرض مهم نظریه خودتعیینگری همخوان است. این فرض بیان می‌دارد که برآورده شدن نیازهای اساسی روان‌شناختی باعث بهزیستی و رضایت از زندگی می‌شود.

در پایان باید خاطر نشان کرد که پژوهش حاضر اولین تلاش برای بررسی رابطه ویژگی‌های شخصیت با نیازهای روان‌شناختی اساسی بوده است. بنابراین، برای افزایش قابلیت کاربرد نتایج، توصیه می‌شود این پژوهش با دیگر گروه‌های دانشجویان و دانش‌آموزان نیز تکرار شود. مشارکت کنندگان این پژوهش، فقط دانشجویان دختر بوده‌اند؛

بنابراین تعمیم یافته ها به دانشجویان پسر با محدودیت مواجه است. پیشنهاد می شود در پژوهش های آینده با استفاده از روش های مدل یابی معادلات ساختاری به بررسی رابطه بین ویژگی های شخصیتی و نیازهای روان شناختی با متغیرهای مرتبط با یادگیری مانند پیشرفت تحصیلی دانش آموزان اقدام شود. جمع آوری داده های این پژوهش با استفاده از ابزارهای خود گزارش دهی بوده است و داده هایی که با استفاده از ابزارهای خود گزارش دهی به دست می آیند خالی از سوگیری نیست؛ بنابراین پیشنهاد می شود در پژوهش های آینده از روش های تحقیق کیفی و آمیخته استفاده گردد.

منابع

- بحرانی، محمود و لطیفیان، مرتضی (۱۳۸۸). رابطه صفات پنج عاملی شخصیت و ابعاد انگیزش تحصیلی دانش آموزان متوسطه شیراز. *اندیشه های نوین تربیتی، دانشکده علوم تربیتی و روان شناسی دانشگاه الزهراء، ۵ (۴)، ۲۹-۴۲.*
- بشارت، محمدعلی، رضازاده، محمدرضا، فیروزی، منیژه و حبیبی، مجتبی (۱۳۸۶). بررسی تأثیر هوش هیجانی بر سلامت روانی و موفقیت تحصیلی در مرحله انتقال از دبیرستان به دانشگاه. *مجله علوم روان شناختی، ۴ (۱۳)، ۲۶-۳۷.*
- ریو، جان مارشال (۲۰۰۵). *انگیزش و هیجان*. ترجمه یحیی سیدمحمدی (۱۳۹۰). ویرایش هجدهم، چاپ پانزدهم، تهران: نشر ویرایش.
- قلاوندی، حسن، امانی ساری بگلو، جواد و بابایی سنگلجی، محسن (۱۳۹۱). تحلیل کانونی رابطه فرهنگ مدرسه با نیازهای روان شناختی اساسی در میان دانش آموزان، *اندیشه های نوین تربیتی دانشکده علوم تربیتی و روان شناسی دانشگاه الزهراء، ۸ (۴)، ۹-۲۸.*
- کیامهر، جواد (۱۳۸۱). *هنجاریابی فرم کوتاه پرسشنامه پنج عاملی و بررسی ساختار عاملی آن در بین دانشجویان علوم انسانی دانشگاه های تهران*. پایان نامه کارشناسی ارشد سنجش و اندازه گیری، دانشکده علوم تربیتی و روانشناسی، دانشگاه علامه طباطبایی تهران.
- Anderson, C., John, O., Keltner, D., & Krinning, A. (2001). Who attains social status? Effects of personality and physical attractiveness in social groups. *Journal of Personality and Social Psychology, 81*, 116-132.

- Baard, P. P., Deci, E. L., & Ryan, R. M. (2004). Intrinsic need satisfaction: A motivational basis of performance and well-being in two work settings. *Journal of Applied Social Psychology, 34*(10), 2045-2068.
- Black, A. E., & Deci, E. L. (2000). The effects of instructors' autonomy support and students' autonomous motivation on learning organic chemistry: A self-determination Theory perspective. *Science Education, 84*, 740-756.
- Chen, K.C., & Jang, S.J. (2010). Motivation in online learning: Testing a model of self-determination theory. *Journal of Computers in Human Behavior, 26*, 741-752.
- Conner, M., Abraham, C. (2001). Conscientiousness and the theory of planned behavior: Toward a more complete model of the antecedents of intentions and behavior. *Personality and Social Psychology Bulletin, 27*, 1547-1561.
- Costa, P. T., & McCrae, R. R. (1990). Personality disorder and the five factor model of personality. *Journal of Personality Disorder, 4*, 362-377.
- Deci, E. L., & Ryan, R.M. (1985). *Intrinsic motivation and self-determination in human behavior*. New York: Plenum
- Deci, E. L., Ryan, R. M., Gagne, M., Leone, D. R., Usunov, J., & Kornazheva, B. P. (2001). Need satisfaction, motivation, and well-being in the work organizations of a former eastern bloc country: Cross-cultural study self-determination. *Journal of Society for Personality and Social Psychology, 27*, 930-942.
- Filak, V. F., & Sheldon, K. M. (2003) Student psychological need satisfaction and college Teacher-course evaluations. *Journal of Educational Psychology, 23*, 235-247.
- Gagné, M., & Deci, E. L. (2005). Self-determination theory and work motivation. *Journal of Organizational Behavior, 26*(4), 33-362.
- Judge, T. A., Jackson, C. L., Shaw, J., Scott, B. A., & Rich, B. L. (2007). Self-efficacy and work related performance: The integral role of individual differences. *Journal of Applied Psychology, 92*, 107-127.
- La Guardia, J. G., Ryan, R. M., Couchman, C. E., & Deci, E. L. (2000). Within-person variation insecurity of attachment: A self-determination theory perspective on Attachment, need

- fulfillment, and well-being. *Journal of Personality and Social Psychology*, 79, 367-384.
- Larsen, R. J., Pulkkinen, L., & Adams, R. (2002). The antecedents and correlates of agreeableness in adulthood. *Developmental Psychology*, 38, 591-603.
- Liao, H., Chuang, A., Joshi, A. (2008). Perceived deep-level dissimilarity: personality antecedents and impact on overall job attitude, helping, work withdrawal, and turnover. *Organizational Behavior and Human Decisions Processes*, 106(2), 106-124.
- McCrae, R. R., Terracciano, A., & 79 Members of the Personality Profiles of Cultures Project. (2005). Personality profiles of cultures: Aggregate personality traits. *Journal of Personality and Social Psychology*, 89, 407-425.
- McCrae, R. R., & Costa, P. T. (1985). Updating Norman's adequate taxonomy: Intelligence and personality dimensions in natural language and in questionnaires. *Journal of Personality and Social Psychology*, 49, 710-721.
- Ryan, R. M., & Deci, E. L. (2000). Self-determination theory and facilitation of intrinsic motivation, social development, and well-being. *American Psychologist*, 55, 68-78.
- Sismek, O., & Koydemir, S. (2013). Linking Meta traits of the big five to well being. Do Basic psychological needs matter? *Social Indicator Research*. 112(1). 221-238.
- Sharry, A. & Henson, R. K. (2005). Conducting and interpreting canonical correlation analysis in personality research: User-friendly primer. *Journal of personality assessment*, 84(1), 37-48.
- Strobel, M., Tumasjan, A., & Sporrle, M. (2011). Be yourself, believe in yourself, and be happy: Self-efficacy as a mediator between personality and well-being. Scandinavian. *Journal of psychology*, 52(1), 43-48.

Relationship between personality traits with basic psychological needs in girl students

L. Fereidooni, F. Nadi Najafabadi, S. Bassak Nejad

Abstract

The aim of this research was to determine the relationship between personality traits and basic psychological needs in girl students of Shahid Chamran, Ahvaz University. Research population is all of the students of Shahid Chamran University studying in 1392-1393 academic year. Using multistage random sampling method, 180 female students were selected. The instruments used in this study were (NEO-FFI) and Basic Psychological needs (Laguardia, Ryan, Couchman and Deci, 2000) Questionnaire. The correlation coefficient and stepwise regression were to analyze the data. The results of this research showed that personality traits have main role in prediction of basic psychological needs (autonomy, competence and related). The results also indicated that neuroticism has significant negative relationship with basic psychological needs; while traits extraversion, conscientiousness, agreeableness, and openness had significant positive relationship with basic psychological needs.

Keywords: personality trait, psychological need, autonomy, competence, related.